

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Tilsynsrapport

Gjennomføring av spesialundervisning og særskilt språkopplæring under koronapandemien

Ås kommune

Innholdsfortegnelse

1 Innledning	3
1.1 Tema for tilsynet	3
1.2 Om gjennomføringen av tilsynet	3
2 Gjennomføring av spesialundervisning og særskilt språkopplæring under koronapandemien	4
2.1 Rettslige krav	4
2.2 Våre observasjoner	4
2.3 Våre vurderinger og konklusjon.....	5
3 Avslutning av tilsynet.....	6

1 Innledning

Statsforvalteren fører tilsyn med offentlige skoler, jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven kapittel 30.

I tilsyn kontrollerer vi om skolene oppfyller opplæringsloven med forskrifter. Dersom kommunen og/eller skolene ikke følger regelverket, kan vi pålegge retting. Det er kommunen som har det overordnede ansvaret for at kravene i opplæringsloven blir overholdt, jf. opplæringsloven § 13-10 første ledd.

Våre tilsyn er offentlig myndighetsutøvelse, noe som innebærer at vi skal gjennomføre tilsynet i samsvar med reglene i forvaltningsretten og offentlighetsloven.

1.1 Tema for tilsynet

Temaet for dette tilsynet er skolenes gjennomføring av spesialundervisning og særskilt språkopplæring under koronapandemien skoleåret 2020/2021.

Tilsynet går ut på å kontrollere om elever som har enkeltvedtak om spesialundervisning eller særskilt språkopplæring får den opplæringen de har rett på under koronapandemien, jf. opplæringsloven §§ 5-1 og 2-8, og midlertidig lov om tilpasninger i barnehageloven, opplæringsloven og friskoleloven for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19 (midlertidig lov om tilpasninger).

Vi har ikke sett på hvordan kommunen oppfyller andre krav i regelverket.

Formålet med tilsynet er å kontrollere om kommunen oppfyller kravene i regelverket knyttet til gjennomføring av opplæringen, og slik bidra til økt rettssikkerhet for elevene.

1.2 Om gjennomføringen av tilsynet

Bakgrunnen for tilsynet er rapportering i Grunnskolens informasjonssystem (GSI) høsten 2020. Rapporteringen viste at det ved flere av skolene i kommunen som rapporterte om at det var elever med vedtak om spesialundervisning og særskilt språkopplæring som hadde fått færre timer enn planlagt i perioden fra skolestart i august og frem til 01.10.2021.

Statsforvalteren åpnet tilsyn med Ås kommune i brev av 13.03.2021. Kommunen ble pålagt å levere dokumentasjon til oss.

Vi har mottatt følgende dokumentasjon:

- redegjørelse fra Ås kommune av 22.04.2021
- redegjørelser og oversikt over undervisningens omfang fra Rustad skole, Rustadtunet skole, Brønnerud skole, Kroer skole og Ås ungdomsskole

Våre vurderinger og konklusjoner i denne rapporten er basert på den skriftlige dokumentasjon fra kommunen og skolene, samt rapportering i GSI.

2 Gjennomføring av spesialundervisning og særskilt språkopplæring under koronapandemien

2.1 Rettslige krav

Elever som ikke har eller ikke kan få et tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringstilbudet, har rett til spesialundervisning. Innholdet og omfanget av spesialundervisningen skal være slik det er angitt i vedtaket, jf. opplæringsloven §§ 5-1 og 5-5.

Spesialundervisningen skal ha et innhold som gjør at opplæringstilbudet samlet sett kan gi eleven et forsvarlig utbytte av opplæringen. Det vil si at spesialundervisningen må omfatte de fagene, eller delene av fagene, og de målene som vedtaket angir at eleven har behov for. Eleven har rett på det årstimetallet med spesialundervisning i fagene som går frem av vedtaket. Innholdet i, eller omfanget av, spesialundervisningen kan ikke endres uten at det foreligger et nytt vedtak.

Elever i grunnskolen med annet morsmål enn norsk og samisk har rett til særskilt språkopplæring til de har tilstrekkelige norskferdigheter til å følge den ordinære opplæringen, jf. opplæringsloven § 2-8.

Dersom en skole blir stengt, eller må drive med begrensninger etter forskrift eller enkeltvedtak med hjemmel i smittevernloven, gjelder opplæringsloven med tilpasninger. Utgangspunktet er at retten til spesialundervisning og særskilt språkopplæring skal ivaretas så langt det er mulig, også i forbindelse med stenging av skolen, og i perioder der skolen må drive med smittevernfaglige begrensninger.

Det følger av midlertidig lov om tilpasninger § 8 første ledd bokstav b) at skolen i perioder med stengning eller begrensninger i driften, kan gjøre tilpasninger i opplæring og tilrettelegging som følger av enkeltvedtak etter opplæringslovens kapittel 2 og 5, dersom skolen kan godtgjøre at det er nødvendig og forsvarlig. Dette innebærer at skolen må kunne sannsynliggjøre at tilpasningen har vært nødvendig og forsvarlig.

Kravet til forsvarlighet knytter seg til hva som er forsvarlig for eleven, og skolen skal legge stor vekt på den enkelte elevens beste i denne vurderingen. I vurderingen av hva som er elevens beste skal skolen legge vekt på elevens utbytte av opplæringen, elevens mulighet for å nå kompetansemål og hva som vil være en forsvarlig arbeidsbelastning for eleven.

Tilpasningene må ses i sammenheng med hvilket tilbud det har vært mulig for skolen å gi innenfor rammene av smittevernfaglig forsvarlig drift og rammene for organisering av skolehverdagen. Det betyr at skolen kan ta hensyn til tilgangen på lærere og nødvendig utstyr når den vurderer behovet for å gjøre tilpasninger.

2.2 Våre observasjoner

Ved rapportering i Grunnskolens Informasjonssystem (GSI) høsten 2020 oppga Brønnerud skole, Kroer skole, Rustad skole, Rustadtunet skole og Ås ungdomsskole at de hadde elever med vedtak om spesialundervisning og/eller særskilt språkopplæring som hadde fått færre timer enn planlagt fra skolestart og frem til 01.10.2020.

Fra skolene har vi mottatt oversikter over antall elever som har fått færre timer med spesialundervisning og/eller særskilt språkopplæring. Oversiktene viser at det ved fire av fem skoler har skjedd feilføringer ved rapporteringen i GSI. Ved rapporteringen i oktober var det oppgitt at det totalt var henholdsvis 39 og 18 elever som hadde mistet timer. Skolene har redegjort for feilføringer og de korrekte tallene er ti og syv.

I tillegg til oversikt over antall elever, har skolene gitt opplysninger om hvilket trinn den enkelte eleven går på, hvor mange timer eleven har rett på etter vedtaket om spesialundervisning eller særskilt språkopplæring for skoleåret 2020/2021, og hvor mange timer den enkelte har fått pr. 01.03.2021.

Skolene har i tillegg redegjort for bakgrunnen for, og konsekvensene av, at elever med vedtak har fått færre timer enn planlagt inneværende skoleår. Vi har også mottatt oversikt over hvilke perioder og hvor lenge skolene har vært stengt, eller drevet med smittevernfarelige begrensninger etter smittevernloven, i løpet av skoleåret.

Skolene opplyser at elevene har fått opplæring i samsvar med det faglige innholdet i vedtakene. Redegjørelsene fra skolene viser videre at noen elever har fått spesialundervisning av personale med annen kompetanse enn det som er fastsatt i vedtaket. Opplæringen er for eksempel gitt av assistenter i stedet for pedagog og miljøterapeut. Noen elever har fått spesialundervisningen organisert på en annen måte enn det som følger av vedtaket. Et eksempel på dette er at opplæringen har blitt gitt med støtte i ordinær klasse med økt pedagogtetthet i stedet for i mindre gruppe.

Ås kommune har vurdert at skolenes redegjørelser og oversikter over undervisningens omfang, viser at kommunen har fulgt regelverket i opplæringsloven og midlertidig lov om tilpasninger. Kommunen mener skolene har gjort forsvarlige tilpasninger av enkeltvedtakene, og at dette har vært gjort fordi det var nødvendig.

2.3 Våre vurderinger og konklusjon

I dette tilsynet har vi vurdert skolens overordnede gjennomføring av opplæringen for elever med enkeltvedtak om spesialundervisning og særskilt språkopplæring i perioden fra skolestart høsten 2020 til 01.03.2021. Vi har ikke undersøkt om innholdet i opplæringen for den enkelte elev er i samsvar med elevenes enkeltvedtak. Skolene har i redegjørelsene opplyst at elevene har fått spesialundervisning og særskilt språkopplæring med det faglige innholdet som er fastsatt i vedtakene, og vi legger dette til grunn.

Skolenes redegjørelser for hvorfor timene ikke ble gjennomført som planlagt viser at det i hovedsak skyldes fravær blant skolenes personale i den aktuelle perioden. Etter midlertidig lov om tilpasninger er tilgangen på lærere et lovlig hensyn det kan legges vekt på ved vurderingen av behovet for tilpasninger i opplæringen.

Skolene har også redegjort for hvilke vurderinger som ble gjort når de tilpasset opplæringen for enkelte elever og elevgrupper, og at de tok hensyn til hva de mente var de beste løsningene for elevene.

Eleven har rett på det årstimetallet i fagene som går frem av vedtaket. Når det gjelder omfanget av opplæringen, så har de aller fleste elevene pr. 01.03.2021 fått igjen de timene som ikke ble

gjennomført som planlagt høsten 2020. For de eleven som ikke har fått igjen alle timene, så har skolene beskrevet hvordan timene skal tas igjen slik at totalt antall timer er oppfylt for skoleåret 2020/2021.

Etter vår vurdering har skolene sannsynliggjort at tilpasningene i oppæringen ved den enkelte skole har vært nødvendige og forsvarlige. Skolene har også sannsynliggjort at elevene samlet sett vil få de timene de har krav på etter enkeltvedtakene.

3 Avslutning av tilsynet

Vi har ikke funnet brudd på regelverket på de områdene vi har kontrollert, og vi avslutter derfor tilsynet.

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Oslo, 15.06.2021

Mette Hallan
seniorrådgiver

Anne-Mette Nessøe
seniorrådgiver

STATSFORVALTEREN I OSLO OG VIKEN

Postboks 325, 1502 Moss | sfovpost@statsforvalteren.no | www.statsforvalteren.no/ov

